

Alegat. 77.

Sprawozdanie

komisji edukacyjnej z wniosku posła ks. Chełmeckiego „o wezwanie do c. k. Rządu, aby na remunerowanie katechetów w szkołach ludowych wstawiał rocznie w budżet Państwa sumę 24.000 zł. w. a.

Wysoki Sejmie!

Sprawa remuneracji katechetów przy szkołach ludowych przychodzi peryodycznie pod obrady prześwietnej Izby od roku 1875. Wtedy jak dziś poruszał ją poseł ks. Chełmecki, następnie poseł Sawczyński, potem jeszcze w roku 1878 ks. Chełmecki; komisja edukacyjna przychodziła ze sprawozdaniami i wnioskami; ze wszech stron przyznawano w Izbie, że położenie katechetów wymaga rady i ulgi; wnioski wszelako upadały jeden po drugim.

Dziś, stan rzeczy pozostał jaki był jeżeli się nie pogorszył; powody które kierowały wnioskodawcą i jego argumenta są te same; to samo też jest zdanie komisji i jej wnioski.

Dla przypomnienia tylko przytoczyć tu trzeba, że na mocy §. 14 o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego z dnia 2 maja 1873 „szkoła ludowa w której nauka religii wymaga co najmniej 17 godzin tygodniowo, będzie miała osobnego katechety, któremu Rada szkolna „krajowa wyznaczy stosowne roczne wynagrodzenie.“ Gdy zaś plan nauk wyznacza na naukę religii w szkołach pięcioklasowych tygodniowo godzin 8, w sześcioklasowych 10, w ośmioklasowych wreszcie godzin 12, — wynika z tego, że wymaganych 17 godzin nauki religii niema nigdzie — i nigdzie też po miastach nie mają szkoły ludowe osobnych katechetów ani katecheci osobnej płacy.

Jak stan ten jest dla szkoły samą szkodliwym, a jak uciążliwym dla księży, którzy pracą katechety obok innych obowiązków a nieraz z ich szkodą podejmować muszą, było już wiele razy w tej Izbie mówionem i uznanem.

Dziś nowe twierdzenie znanego złego znajduje komisya edukacyjna w petycyi, wniesionej do Sejmu przez pięciu biskupów (L. 234. poz. 138) domagającej się uchylenia §. 14 ustawy o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego. Wskazuje ona te same powody i przestrzega przed tymi samymi skutkami złego. W obec tak zgodnych i coraz poważniej stwierdzonych zapatrywań o tem już tylko mówić należy, jakby zaradzić na stan rzeczy tak powszechnie uznany za szkodliwy i niesprawiedliwy.

Przed dwoma laty na ostatniej sesyi sejmowej komisya edukacyjna wystąpiła z wnioskiem, który jak dzisiejszy wniosek ks. Chełmeckiego przenieść chciał koszta remuneracyi katechetów na fundusz religijny.

To stało się jednym z głównych powodów odrzucenia wniosku w roku 1878. Prześwietna Izba uważała, że składać remuneracyę katechetów na budżet Państwa znaczyłoby tyle, co nie dopomódz im weale; nie można bowiem liczyć na względność Rady państwa, zwłaszcza w obec ustawy państwowej z dnia 20 czerwca 1872, która płacę nauczycieli religii chce mieć składaną przez przynależne gminy wyznaniowe.

Komisya edukacyjna wszelako i tym razem nie może wystąpić z innym wnioskiem, bo ten jeden uważa za słuszny, i za możliwy w praktyce. Żądać od gmin ażeby same katechetów opłacały, uznał Sejm za niestosowne i niepraktyczne, jak świadczą rozprawy nad tą kwestyą z roku 1878 a mianowicie wnioski ówczesnej komisji budżetowej. Jeżeli zaś przed dwoma laty tak trudnem wydało się żądać od ludności ażeby za naukę religii płaciła, o ileż trudniej przyszyłoby nakładać na nią ten wydatek w roku obecnym, roku nieuredzaju, klęsk, a w wielu okolicach głodu.

Że zaś pomimo przytoczonej ustawy z 20. Czerwca 1872. płace katechetów bywają przyjmowane na budżet Państwa, dowodzi choćby tylko tegoroczna uchwała Rady Państwa, mocą której katecheci samych tylko przedmieść wiedeńskich mają wyznaczone sobie z funduszu religijnego 12.000 zł.

Galicya i jej potrzeby nie mniejsze zapewne mają do tego funduszu prawo; wiadomo bowiem ile kościelnych i szkolnych funduszów krajowych wielki Rząd dawniejszymi czasy w ogólny fundusz religijny Państwa.

To zważywszy komisya edukacyjna mniema, że nie może zrobić nic słusniejszego jak wniosek posła ks. Chełmeckiego Prześw. Izbie do przyjęcia zalecić. Że jednak przyjęcie wydatku tego na budżet Państwa nie może nastąpić od razu, a położenie katechetów wymaga spiesżnej pomocy, przeto komisya edukacyjna mniema, że należy przynieść im pomoc tymczasową z funduszów krajowych. Nie będzie to nowością, gdyż już w r. 1878 przeznaczył Sejm do rozporządzenia Wydziału krajowego sumę 10.000 zł. na remuneracyę dla nauczycieli szkół ludowych i dla katechetów.

Komisya edukacyjna zatem wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. „Wzywa się c. k. Rząd, aby na remunerowanie „katechetów w szkołach ludowych w Galicyi i Wielkiem „Księstwie Krakowskiem sumę 24.000 zł. dotąd co rok „na wydatek funduszu religijnego w budżet Państwa „wstawiał, dopóki w drodze ustawodawczej §. 5. ustawy „państwowej z r. 1869 tudzież §. 3 takiejże ustawy z r.

„1872 nie zostaną zmienione i dostarczanie tego sub-
„sydyum zbytecznem się nie okaże“;

2. „Wstawia się w budżet krajowy na r. 1881
„kwotę 10.000 złr. (Dziesięć tysięcy zł.) na remuneracyi
„katechetów.“

W ten sposób załatwiona jest petycja księży Arcybiskupów i Biskupów o zniesienie
§. 14 ustawy o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego.

Lwów dnia 25. Czerwca 1880.

Przewodniczący:
Dr. Mayer.

Sprawozdawca:
St. Tarnowski.

